

A magyar vivók.

Ameddig a mondák és krónikák szálai szép köntösbe szövök a magyarság történetét, mindenütt ott találjuk a harcok idők és hősök elmaradhatatlan kísérőjét: a kardot. A mesemondók és íródeákok csak annak a nevének adták apáról fiúra, csak annak a történetét róták le a ropogó pergamenekre apró kacskaringós betűkkel, akinek kezében villogott a kard, döngött a buzogány és felajzott ijjáról süvitve szálltak a nyilak. A Turán fensíkről leereszkedő magyar vitézek szeme szeretettel simogatta a fényes görbe acélkardot, mert tudták, hogy csak addig lesz biztos az életük, csak akkor tudnak új hazát szerezni, ha izmos karjuk nem fárad bele a forgatásába.

A nyílt becsületesség jellem, bátor szív megtestesülése volt mindenkoron a kardforgató nemzet. Nem csellel és ravaszással, hanem ember-ember elleni harcban győzedelmeskedve ereszkedett le a Vereckei-hágón a hét vezér, hogy meghódítsa Nagy-Magyarországot. A harcok szellem és a kard rajongó szeretete nem halt ki a honfoglaló ősök unokáiból sem. A békés foglalkozás mellett örökösen gyakoroltak, edzették magukat az eljövendő, nagy megpróbáltatásokra. És a kard sohasem rozsdásodott meg. Minden nemzedéknek megvoltak a híres csatái, hősi halottai és sebforradásai, melyeket a Haza védelmében kaptak.

És ha néha ideig-óráig elült a harci zaj, a szilaj fiatalság akkor sem tudott megnyugodni, hanem a „vitézi tornákon” mutatta meg erejét, ügyességét és lélekjelenlétét. Mert bizony a legbátrabb férfiúnak is összeszorul a szive, ha látja a harci mén hátán vele szembe vágató páncélba öltözött és öles dárdaát szurásra tartó leventéit közelledni; pillanat műve az egész és sokszor két élet jövője függ tőle. Ez volt a legnagyobb dicsőség: a felséges király szemeláttára megülni a hánykódó csatamént és látni a szépséges királykisasszony riadt aggódó pillantását, majd szüzies piruló arcát és hófehér kezéből elfogadni a cserkoszorút. A király pedig karddal tüntette ki a győztest, karddal, melynek „gyémánt a cifrája s arany volt a reze.”

Dicsőséges történelmünk minden lapján ott ragyog a kard, s ott ékeskedik a kardforgató leventék nevének hosszú sora, melyben a királyoké áll az első helyen. Szent László, Nagy Lajos és Mátyás. A magyar ifju soha el nem halványuló ésményképe.

Egész mondakör övezi a magyar kard hőseit s nemcsak a vén Európa, hanem az egész világ tisztelettel adózik emléküknél. Toldi Miklós, Kinizsi Pál, Török Bálint és a két Zrinyi Miklós és többiek. Nincs a magyar történelemnek egyetlen kimagasló alakja sem, aki ne lett volna mestere és művésze a kardnak. Az egy ezredév alatt változtak az idők, változtak az erkölcsök és emberek, de a magyar férfi oldaláról sohasem került le a kard. Az európai népek gyilkos harcaiból mindig kijutott a magyarnak is. A török és a német elleni évszázados háborúkban a magyar katona fontos tényezője volt, sőt a lipcei népek

csatáját egy vakmerő magyar huszárcapitány bátorsága döntötte el. Széchényi István gróf a legnagyobb magyar neve ekkor bukkant fel először az ismeretlenség homályából. Wesselényi Miklós báróval együtt Széchényi István gróf vetette meg az alapját Magyarországon a mai alakjában is oly szépen virágzó kardvivásnak.

A szabadságharc utáni békés időkben alakultak meg vivó egyesületeink, s oly mozgalmas élet támadt mindegyikben, hogy a legvérmesebb reményeket is kielégítette. Különösen a Magyar Atlétikai Club jeleskedett a legjobb vivókkal. Iványi Gyula, Porteleky, Gáspár Arthur és az 1919-ben vérfanuhalált halt Ferry Oszkár csendőrezredes voltak a griffmadaras atléták házi versenyeinek megszodált vivói. 1890-ben írták ki első ízben a kardbajnokságot, melyet Porteleky nyert el. A millenniumi világversenyen Iványi és Ferry előtt az olasz származású Cecherini Santi győzedelmeskedett ugyan, de néhány évre rá már a magyar vivók nem találtak legyőzőre. A londoni és stockholmi olimpiai játékok utolérhetetlen hősei a gyors kezű, biztos szemű magyar vivók voltak és a külföldi lapok hosszú cikkekben számoltak be a magyarok harcmódoráról, mely nem a nyers erő fitogtatásával, hanem a finom művészies penge vezetéssel és villámgyors mozdulatokkal ejtette ámulatba a közönséget s szakértőket egyaránt.

— Különös faj a magyar — írta a legnagyobb svéd napilap. — Ezek a végtelen intelligens szelid külsejű férfiak szinte átszellemülnek, ha a kardot a kezükbe fogják. Az idegen környezet bizonytalansága varázsütésszerűen eltűnik róluk és felcsillan a szemük, megfeszül a mellük, amikor megszorítják a kard markolatát. Látszik rajtuk, hogy biznak önmagukban és ismerik képességüket. A vivó stílusukat nagyon nehezen lehet elemezni. A modern vívóművészet minden pró títát ismerik, de nem ez teszi őket legyőzhetetlenné. Van bennük valami megmagyarázhatatlan vonás, valami ösztönszerű készség, amit nem lehet megtanulni vagy ellesni, hanem csak örökölni. Évezredes történelmük harcaiból maradt meg bennük a karddal bántó tudás művészete, a nemzedékről-nemzedékre szálló ősi kard babonás tisztelete ápolta bennük a legférfiasabb test-edzés művelését, amelyet nem sportnak, nem kedvtelésnek, hanem a mindennapi kenyérükhöz tartozónak tartanak. Innen van az a csodálatos biztosságuk, hogy szinte szerves egésszé nőnek össze a karddal és fáradtságot nem ismerve mosolyogva vivják végig a hosszú versenyeket.

Az éles szemű megfigyelőnek igaza volt. A minden idők legnagyobb háborújában, mely 1914-ben szakadt a világra, a magyar fiúk nótás ajakkal, mosolyogva mentek a csatába. Néhány heti tábori élet után az egész földkerekségen csodákat beszéltek a magyar fiukról, a magyar huszárokról és a „hatvágásról,” „amit nem lehet megtanulni, vagy ellesni, hanem örökölni.” Olimpiai bajnokcsapatunk színe virága Békéssy Béla huszárszázados, Borsay Jenő hadnagy, Szarvassy György százados, tasnádi Szántay Jenő huszárszázados a limanowai csatában lehelte ki hősi lelkét, Limanowánál vezette rohamra huszárjait a dicső emlékü Muhr Ottmár huszárezredes, elhaló izmos markukból az árulás még ott sem tudta kivenni a kardot, az életüket adták oda, de győztek. Zulawszky Béla ör-

Ifj. Nagy Béla.

Krencsey Géza.

Filotás Ferenc.

Tóth Péter dr.

Lichtenecker István dr.

nagy pedig a tar szerb hegyek között jeltelen sirban aludta soká örök álmát, de a bajtársi szeretet hazahozta a szent magyar földbe.

„Elhulltanak legjobbjaink a hosszú harc alatt.“ De akik megmaradtak, a Berty Lászlók, Mészáros Ervinek, Nagy Bélák, Filotás Ferencek, Tóth Péterek, Rády Józsefek, Schenker Zoltánok, Pósta Sándorok, Krencsey Gézák és Lichteneckert Istvánok nevelik az utódokat, tovább adják „a nemzedékről-nemzedékre szálló ősi kard babonás tiszteletét,“ hogy a magyar név becsületén csorba ne essék és ha újra ránk szakad az ég, újra megharsannak a harci kürtök, nem kell félnünk mert lesz, aki megnyeri a második limanowai csatát, az utolsót, melynek nyomában kinyílik a szabadság virága a Kárpátokon, Erdély kincses bércein, az Adria partján, a Bánság rónáin és a Lajta völgyében.

„... Biznak önmagukban és ismerik képességüket...”

W. Herbszt Géza.

Panasz a jó Istenhez.

(Novella.)

I.

Te jó Isten: én most panaszkodom.

Itt fekszem az ágyamban, a két kezem összekulcsolom a homlokomon és panaszkodom.

Halkan sugom fel Hozzád a kis panaszomat, légy szives hallgasd meg egyszer kivételesen. Tegyéél egyszer csodát és hallgasd meg a panaszom.

Nézd, erről van szó:

Az este találkoztam az Élettel. Rám vigyorgott az Élet és így szólt.

— Te számár.

És jobban félrehuzta a száját és ezt mondta:

— Te ide figyelj.

És én oda figyeltem és ekkor azt mondta:

— Te, a földön csak egy igazság van s ez az igazság a — hazugság. Igaz, hogy minden hazugság, ami van, ami lesz, ami volt, ez az igazság. A hazugság az igazság. Mert hazugság az egy és hazugság a száz, vagyis a kezdet és a vég. Ez az igazság. Az élet a hazugság pilérein nyugszik, ha lehullna róla a lepel, a világ bolondok háza lenne, olyan nagy igazság a hazugság. Hazugság a ruhád, amiben jársz, hazugság a mosoly a szádon, hazugság a gyászbeszéded, a könnyed, a céloed, a csókod, a szerelmed, az ennivalód. Hazugság a fény, a hatalom s hazugság...

— Uram, — azt mondta, — te is az vagy.

Mind sorban és mind rendjében.

— Miért? Mert: az.

Lassan mentem hazafelé a városon kívül levő házamhoz. Országuton kellett menni s közben alkonyodni kezdett, sötétedett...

Az utat a Maros metszi ketté, hidon is át kell menni. S mikor a hid elé érek, szembejő velem... itt a hid lábánál volt az, hogy az Élettel találkoztam. Ember képében volt s a szeme rám ordította az igazságot: amit a szemed lát, amit a füled hall, amit a szived érez, amit a tapintásod megsimít, az mind hazugság.

Rámvigyorgta a szeme.

Pedig olyan szomorú ember volt.

Ki akartam kerülni, de ő elém állt.

Igy:

— Jó estét kívánok nagyságos uram.

Olyan teli tudóból bőfent rám a hangja, olyan megkeményedetten patant az éle.

A kalapját a kezében tartotta, fekete fényes haja

sűrűn hullámzott a fején s az arcát poros, szűrös szakál barnította. Nagy ember volt és olyan egyenes, mint a fiatal nyárfa. Szép ember volt katedrára való prédikátor, mint valami ázsiai Isten. Fekete, egyenes ember, bővös.

— Nagyságos úr kérem segítsen valamivel, ma egy falatot sem ettem, elszédülök már. Most jöttem oroszfogságból, reggel óta gyalogolok.

— Hová gyalogol?

— Idáig a városig megyek, itt meghálok.

— Itt lakik a városban?

— Nem.

— Hát minek megy oda? Rokonai vannak?

— Nincsenek.

— Maga koldus?

— Nem.

— Akkor minek megy a városba? Ha most jön orosz fogságból... vagy nincs otthona, családja, akihez menne? Vagy hozzájuk megy, talán csak itt vissz el az utja hozzájuk? Keresztül a városon? Miért nem megy vonaton? Egy krajcár nélkül jött haza? Nem keresett a fogságban?

Édes jó Istenem, én azért beszéltem annyit, mert a zsebeimben kotorásztam, kinosan keresgéltem egy kis pénz után s nagyon keveset találtam és mikor átnyújtottam neki, azt hittem kevesli a kevés pénzt, mert nem nyújtotta a kezét.

— Mi az, nem kell? — kérdeztem szégyenkezve, mert azt gondoltam, hogy hátha esetleg ő is tudja azt a dicsőséges szép dalt, hogy virágok szórunk eléjük az utca porába, ha majd visszajönnek édes jó Isten, s miután hiu reménységgel nem akartam magam áztatni, hogy hátha valami falevéleső borítja el a fejét valahonnan a fáról, tudniillik fa sem volt sehol az országúton — szégyenkeztem a vékony pénzem miatt. Legalább pénzem lett volna több, ha a virágokat mind meg is ették a cserebogarak — kinoztam magam s szégyenkeztem, mikor nem nyult a pénz után.

— Mi az, nem kell?

— De igenis kell — mondotta csak tessék ide tenni a kalapomba, mert én nem birom elvenni, mert nekem mind a két kezem szárában két *vasrúd* van és nem mozog a kezem.

A kalapjába tettem a vékony pénzt s egy kicsit ráncra rándult az arcomon a bőr.

Mert nézd édes jó Isten: ez egy nagyon furcsa dolog.

Csak így mondom gyöngéden, de azért elhiheted. Két *vasrúd*, két *rúd* vasból, két rozsdás *vasrúd*, két darab hosszú vas, két vas a két kar helyén, mondom ráncra rándult az arcomon a bőr édes jó Isten, mert ez egy nagyon furcsa dolog. Lehetne az ilyesmi a pokol harapása is a karon, lehetne egy eleven sikoly, egy fekete rongy, ami a szemed előtt lebeg, egy ember, véres fekete rongya, aminek az orrod alá csap a büze, lehetne egy ilyen *vasrudas* két kar más is mint furcsa: egy hangos halálröhøj, egy fatábla, amin fenyegető betűk égnek, sir, amelyiken nyöszörög a göröngy, lehetne, lehetne édes jó Istenem, de elhiheted, hogy ez nagyon furcsa dolog és azért rándult ráncra az arcom bőre. Különösen a *rúdak* miatt, hogy *rudak* vannak a karjában. Mert tudod édes jó Isten, haz azt mondja például, hogy: „Kérem bocsánatot kérek, én nem vehetem el azt az igen tisztelt ötven banit, amit Nagyságos úr kegyesen ad nekem, mert a két karom helyén két *vaspálca* van, két kis *vaspálca*“ — ez egész más lett volna. A *vaspálca*, amelyik karcsu és fényes, mint a puská szép karcsu és fényes szuronya, ez egész más lett volna.

De *rúd* édes jó Isten, két *vasrúd*, ez furcsa. Furcsábban hangzó. Mert *rúd*, az ami recseg, ha eltörik,